

SEÇİM BÜTÇESİ 2023

2023 yılı bütçesi açıklandı. Bu bütçe bir seçim bütçesidir. Bilindiği üzere 2022 bütçesi yıl ortasında revize edilmişti. Revize edilen bu bütçedeki giderlerin 2023 bütçesinde yüzde 57.8 oranında artışla 2.831,4 milyar TL'den 4.469,6 milyar TL'ye yükseltilmesi öngörülmüş. Gelirler ise revize bütçeye göre yüzde 49.2 oranında artırılarak 2.553,1 milyar TL'den 3.810,1 TL'ye çıkarılacağı tahmin edilmiş durumda. Bu rakamlara göre 2023 bütçe açığı 659.5 milyar TL. Bu rakamın revize bütçede 2022 yılı sonunda 278.3 milyar TL olacağı tahmin edilmişti. Buna göre bütçe açığı artış oranı yüzde 136.9 olmakta. Bütçedeki makroekonomik büyüklüklerin öngörülmesi ise şöyle; Büyüme GSYH %5, İşsizlik Oranı %10.4, İşsizlik % 0.4, İhracat 265 milyar dolar, İşgücüne Katılım Oranı %53.6, İthalat 345 milyar dolar, Cari İşlemler Dengesi (GSYH oranı) (-) %2.5, Turizm Gelirleri 45 milyar dolar. Faiz Giderleri 565 Milyar TL artış oranı %71.5, Personel Giderleri 1.102.7 milyar TL artış oranı %79.7, Bütçe açığı/ GSYH %3.5, Sosyal Yardım Harcamaları 258.4 milyar TL artış oranı %73.5, Cari Transferler (Sosyal yardım, tarım destekleri, reel sektör destekleri) 1.682 milyar TL %37.6 artış oranı. Bu tahmin ve varsayımların değerlendirilmesine gelince;

2022 yılı ortalarında revize edilmeden önceki bütçe giderlerine göre artış öngörüsü yüzde 155.9. Bu inanılmaz bir artış. Yılbaşında yapılacak memur, işçi ve emekli ücretlerindeki artışlarla (ek gösterge ve EYT emeklilerine yapılacak ödemelerle) enflasyonun kontrol edilmesi mümkün olmayacak. Zaten Cumhurbaşkanı Yardımcısının yaptığı sunumda enflasyonla mücadele edileceği söylemine rağmen 2023 makroekonomik büyüklüklere (büyüme, istihdam, dış ticaret vs...) ait rakamlar yer aldığı halde enflasyona ilişkin hiçbir rakamsal öngörü bulunmamaktadır. Bütçe büyüklüklerinin rakamsal hesaplarına bakıldığında enflasyonun yüzde 25-30'lar civarında olacağı varsayılmış. Harcamaların gelirlerden çok daha fazla arttığı, ücret-enflasyon sarmalına sürekli şahit olacağımız bu dönemde enflasyon ve fiyat istikrarını dikkate almayan politikaların ödeteceği bedeller seçim sonrası çok yükselecek, gelir dağılımı bozukluğu daha da artacaktır.

2023 yılında gerek küresel gerekse yerel ekonomilerde yavaşlama sinyalleri şimdiden alınmaya başlandı. Bu durumda ekonomik aktivitelerin yavaşlamasıyla vergi gelirleri doğal olarak azalacak, ancak seçim ekonomisi uğruna yapılacak aşırı ücret artışları, popülist harcamalar, makroekonomik dengelerin yeniden tesisi için başvurulmak zorunda kalınacak politikalar gelir-gider dengesini gelir aleyhine bozacak. Son yapılan faiz indirimiyle (150 baz puan) ekonomik aktivitenin yavaşlanması azaltılmaya çalışılmış durumda. Ancak kredi piyasası işlerliğini kaybettiğinden bu indirimlerin anlamlı sonuç yaratacağını düşünmüyoruz. Bütçedeki makro büyüklükler tahminlerinde de uyum görünmüyor. Harcamaların artmasına, enflasyonun yüksek oranda devamına rağmen ithalatın artış oranının düşeceği ve cari açığın yüzde 2.5'a ineceği öngörüsü bize göre tutarsız. Enerji, gıda ve hammadde fiyatlarındaki seyrin ve jeopolitik endişelerin devam ettiği ortamda cari açığın bu oranlara düşmesi mümkün görünmüyor. Ayrıca Euro bölgesi ekonomisinin 2023'de yavaşlayacağı beklentileri bir başka handikap.

Bütçedeki paylaşım oranları da gelir dağılım bozukluğunun artarak devam edeceğini gösteriyor. Bütçenin yüzde 12.6'sı faiz ödeneklerine ayrılmış. Bu payın varlığı ve geliri yüksek çok az bir kesime gittiğini özellikle Kur Korumalı Mevduat uygulamasıyla biliyoruz. (Bugüne kadar K.K.M hesaplarına ödenen toplam tutar 84 milyar TL. Bundan sonra ödenecek tutarlar çığ gibi büyüyecek. Ayrıca bu kesime aktarılan vazgeçilen vergilerle Merkez Bankasınca yapılan ödemeleri de dikkate alırsak önümüzdeki yılın en büyük sorunlarından birinin bu olacağını görüyoruz) Buna karşın düşük gelirli yoksul kesimlere yapılan sosyal transferlerle tarım ve reel sektör desteklerinin toplamı bütçeden ancak yüzde 12.2 pay alması da zenginlerin daha zengin yapıldığını gösteren bir başka bölüşüm oranı. Bütçeler, yürütülen ekonomi politikalarının ne denli başarılı olup olmadığını, gelir dağılımı ve makroekonomik dengelerin seyrini ve nihayet ülkelerin borçlanma gelişmelerini gösteren önemli belgelerdir. 2023 bütçesi, 2013 yılından bu yana devam eden ekonomi politikaları yanlışlıklarının, nas gerekçesiyle yapılan faiz eleştirilerine rağmen, faiz ödemelerinin bütçenin en önemli giderlerinden biri haline gelmesini, dolarizasyon sonuçlarını ve neden ülke olarak borcumuzun sürekli arttığını gösteren bir belge özelliğini ortaya koyması açısından ilginç özellikler taşımakta.